Radzievska O. V. Annotation of Scientific Text in Foreign Language

In the offered article which is aimed to prepare students of magistrates for taking qualifying examinations for the Candidate degree, one can find useful material necessary for future scientific activity. So this article is devoted to teaching of writing an annotation of English scientific text by students of magistrates. The author stresses that it's very important to teach the subject «Foreign Language» for successful professional activity of future scientists. The structure of writing an annotation of scientific text is given in this article. The author singles out different groups of exercises, which favour to teaching of writing an annotation of scientific texts in English. The first group of exercises is for automation of skills of single out the main information in the text and the second – for forming lexical and grammatical skills of reading and writing. Summarizing we can say that important role in scientific activity plays the work with professional oriented texts. And the main aim of future scientists not only to translate them, but to learn the main information of these texts for the purpose of information transmission.

Key words: annotation, master students, scientific text, English, group of exercises.

Стаття надійшла до редакції 04.02.2013 р.
Прийнято до друку 30.05.2013 р.
Рецензент – к. пед. н., доц. Бондаренко О. М.

УДК 378.147:811.111

Ю. О. Семенчук

САМОСТІЙНА РОБОТА СТУДЕНТІВ З ОВОДІННЯ ВМІННЯМИ МІЖКУЛЬТУРНОГО СПІЛКУВАННЯ ІНОЗЕМНОЮ МОВОЮ

На сучасному етапі розвитку вищої немовної освіти в Україні посилюється значення самостійної освітньої діяльності студентів, тому що кваліфікований фахівець повинен постійно оводівати новими знаннями. Окрім того, у період розширення економічних стосунків із зарубіжними партнерами майбутні спеціалісти мають володіти вміннями міжкультурного спілкування, щоб уникнути комунікативних пасток та подолати бар'єри у комунікації. Тому актуальним завданням вищої немовної школи є навчити студентів самостійно працювати над удосконаленням не лише свого фахового рівня, а й над оволодінням нормами і правилами міжкультурної взаємодії з представниками тих країн, мову яких вони вивчають. Зважаючи на актуальність означеної проблеми, метою статті є проаналізувати теоретичні підходи дослідників до організації самостійної роботи студентів, виділити основні вміння

міжкультурного спілкування та визначити педагогічні умови щодо їхнього розвитку у майбутніх фахівців сфери міжнародної економіки.

Питання організації самостійної навчальної діяльності студентів вивчали І. П. Задорожна, С. Г. Заскалєта, А. В. Конишева, Н. Ф. Коряковцева, С. М. Кустовський, В. В. Луценко, Л. А. Онуфрієва, Л. В. Онучак, І. В. Хом'юк, Н. В. Ягельська та ін. За визначенням С. М. Кустовського, самостійна навчально-пізнававальна діяльність студентів – майбутніх економістів – це аудиторна чи позааудиторна самостійна робота, спрямована на здобуття нових знань, вироблення й закріплення професійних вмінь і навичок практичної діяльності [1, с. 7]. Сучасний спеціаліст повинен прагнути до самоосвіти і саморозвитку, володіти здатністю адаптуватися до умов, які постійно змінюються, активізувати свої потенційні можливості щодо самостійного ухвалення рішень в рамках міжкультурної комунікації. О. П. Биконя визначила шляхи формування та підтримання позитивної мотивації студентів до самостійної роботи: використання сучасних технічних засобів; підбір цікавого інформативного матеріалу; забезпечення творчого і проблемного характеру завдань; урахування особистих інтересів студентів; застосування групових методів навчання; урізноманітнення форм самостійної роботи; інформування студентів про результати їхніх досягнень; опосередковане керівництво самостійною роботою [2, с. 24]. Проте проведені дослідниками (Н. М. Ізорія, Л. Г. Юсупова) опитування свідчать, що 76 відсотків студентів першого і 28 відсотків другого курсу практично не готові до самостійної роботи у процесі вивчення іноземних мов. У контексті формування соціокультурної компетентності велика частка студентів (65,8 відсотка з 505 опитаних) достатньо низько оцінюють свою готовність до міжкультурної комунікації, а 67 відсотків студентів відчувають високий рівень невпевненості, невизначеності і занепокоєння в процесі спілкування з представниками інших культур. Отже, викладачі іноземних мов повинні перебудувати свою роботу так, щоб студенти в умовах скорочення аудиторних годин і розширення своєї навчальної автономії зосередили увагу на самостійному вивченні іноземної мови з акцентом на вироблення здатності до міжкультурної взаємодії з носіями інших культур.

Як доведено дослідниками (Н. Ф. Бориско, Л. П. Голованчук, Т. М. Колодько, О. О. Коломінова, О. Л. Красковська, С. Ю. Ніколаєва, Ю. І. Пассов, В. В. Сафонова, П. В. Сисоєв та ін.), вміння міжкультрного спілкування дозволяють вести так званий діалог культур і уникати конфліктів, надають можливість партнерам взаємодіяти та знаходити спільні інтереси з представниками інших народів, переконувати і добиватись успіху у вирішенні ділових питань. Вміння міжкультурного спілкування розвиваються у процесі вивчення студентами іноземної мови, коли вони черпають лінгвосоціокультурну інформацію, наприклад, про національні особливості характеру носіїв мови, про історію та культуру країни, мову якої вивчають, і коли отримані знання

трансформуються у власні судження та переконання, стають частиною світогляду студентів. Розвиваючи вміння міжкультурного спілкування іноземною мовою, студенти одночасно формують свою комунікативну компетенцію, що є метою навчання іноземної мови. Аналізуючи дослідження Н. Д. Усвят, присвячене проблемі формування професійно орієнтованої міжкультурної комунікативної компетенції студентів економічних спеціальностей [3, с. 12–13], у контексті активізації самостійної роботи студентів-економістів вважаємо за доцільне розвивати у них такі вміння, як вміння здобувати нові знання про культуру спілкування з представниками країни, мова якої вивчається; вміння виділяти культурно-історичну і національно-специфічну інформацію з автентичних джерел та вміло її використовувати в іншомовному спілкуванні; вміння співвідносити між собою явища рідної та виучуваної культур, знаходити спільні та відмінні риси і долати стереотипні уявлення та упередження щодо них; вміння використання норм етикету і врахування особливостей вербальної і невербальної поведінки, традицій та менталітету представиків чужої культури; вміння дотримуватись правил міжкультурного професійно-ділового спілкування; вміння оперувати соціокультурними знаннями в умовах реальної комунікації. Ці вміння дозволять, на нашу думку, реалізувати поставлене перед вищою школою завдання щодо ефективної організації самонавчання студентів через залучення їх до самостійного опрацювання окремих тем, виконання вправ і тестових завдань, використання технічних та телекомунікаційних засобів для пошуку або передачі інформації, участі у науково-дослідній діяльності, підготовки виступів на наукових конференціях і таке інше. Оскільки ефективність та дієвість самостійної роботи підвищує відповідальність студентів за результати свого навчання, позитивно впливає на академічну і професійну мобільність студентів на ринку праці в період глобалізації, готує їх до самостійного вирішення проблемних завдань та реалізації своїх освітніх і професійних цілей, то важливо виділити педагогічні умови для оптимальної організації самостійної роботи з іноземної мови з метою досягнення успіху в міжкультурній мовленнєвій взаємодії.

Зважаючи на те, що дослідники визначають міжкультурну компетентність як володіння знаннями в галузі мовної системи, міжкультурних відмінностей, знаннями способів сприймання інформації, вміннями оперувати цими знаннями, досвідом використання всіх видів іншомовної мовленнєвої діяльності [4, с. 91], у контексті нашого дослідження щодо організації самостійної роботи студентів в процесі вивчення іноземних мов для міжкультурного професійного спілкування ми постулюємо необхідність дотримання викладачами таких педагогічних вимог:

§ Ознайомити студентів з метою проведення самостійної роботи та порядком виконання завдань, призначених для самостійного опрацювання; допомогти студентам у виборі стратегій засвоєння

іншомовного навчального матеріалу з урахуванням їхніх індивідуальних психологічних особливостей і рівня іншомовної підготовки; переконати студентів у необхідності раціонального використання часу, необхідного для виконання певних завдань.

§ Координувати із студентами визначені навчальним планом терміни виконання самостійних завдань; ознайомити їх з критеріями оцінювання виконаної роботи; спільно із студентами корегувати процес самостійного навчання та вибирати способи пред'явлення кінцевого продукту такої діяльності.

§ Надавати студентам методичну допомогу з відбору джерел інформації, планування етапів самостійного опрацювання навчального матеріалу, визначення раціональних способів аналізу зібраного матеріалу для підготовки призначених для самостійної роботи рефератів, доповідей, навчально-дослідних завдань тощо.

§ Надавати індивідуальні консультації студентам, під час яких виявляти та попереджати труднощі, з якими вони можуть стикнутися під час підготовки до аудиторних занять; пояснювати і спільно із студентами обговорювати проблемні питання, які зустрічаються в підручниках з іноземної мови; працювати зі студентами, які пропустили практичні заняття шляхом виконання вправ, читання та обговорення фахових текстів, перевірки тестових завдань тощо.

§ Проводити ефективний контроль виконаної самостійної роботи у формі тестів, колоквіумів, співбесід, заліків; визначити способи звітності студентів про виконану ними роботу з дотриманням термінів здачі матеріалів; створити систему мотиваційних чинників для заохочення та стимулювання студентів за своєчасне та правильне виконання поставлених перед ними завдань.

Виконання зазначених вище вимог дозволить, на нашу думку, забезпечити дієвість самостійної роботи студентів немовних ВНЗ і підвищити її результативність, що й сприятиме якісній фаховій та іншомовній підготовці майбутніх фахівців. Окрім того, набуті в самостійній роботі вміння міжкультрного спілкування дозволять студентам вести так званий діалог культур і уникати конфліктів, нададуть можливість майбутнім партнерам взаємодіяти та добиватись успіху у вирішенні ділових питань.

Перспективу подальшого дослідження вбачаємо у розробці вправ, виконання яких в режимі самостійної роботи допомогло б студентам підготуватися до професійного міжкультурного спілкування.

Список використаної літератури

1. Кустовський С. М. Дидактичні умови організації самостійної навчально-пізнавальної діяльності майбутніх економістів у вищих навчальних закладах : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук : спец. 13.00.04. «Теорія і методика професійної освіти» /

С. М. Кустовський. – Вінниця, 2005. – 20 с. **2. Биконя О. П.** Теоретичні засади формування готовності студентів економічних спеціальностей до самостійної роботи з англійської мови / Оксана Павлівна Биконя // Вісник ЧДПУ імені Тараса Шевченка. – 2007. – Вип. 48. – С. 23 – 26. (Серія: Педагогічні науки). **3. Усвят Н. Д.** Формирование профессионально ориентированной иноязычной межкультурной коммуникативной компетенции студентов экономических специальностей вузов : автореф. дис. на соискание уч. степени канд. пед. наук : спец. 13.00.08. «Теория и методика профессионального образования» / Н. Д. Усвят. – Барнаул, 2008. – 24 с. **4. Елизова Е. И.** Формирование лингвориторической компетентности студентов в процессе изучения немецкого языка / Елена Ивановна Елизова // Немецкий язык: инновационные системы, модели, методики и технологии изучения и преподавания : сб. науч. ст. / [под общ. ред. проф. С.Л. Суворовой]. – Вып. 2. – Щадринск : ШГПИ, 2012. – С. 90 – 95.

Семенчук Ю. О. Самостійна робота студентів з оволодіння вміннями міжкультурного спілкування іноземною мовою

У статті проаналізовано теоретичні підходи дослідників до організації самостійної роботи студентів, виділено основні вміння міжкультурного спілкування та визначено педагогічні умови щодо їхнього розвитку у майбутніх фахівців з міжнародної економіки. Вказано на необхідності активізувати самостійну роботу студентів у процесі вивчення іноземної мови, звертаючи увагу на соціокультурні особливості іншомовного спілкування. Зазначено, що дотримання педагогічних умов організації самостійної роботи допоможе студентам оволодіти вміннями міжкультурного спілкування та стати конкурентоспроможними фахівцями у галузі міжнародної економіки.

Ключові слова: самостійна робота, міжкультурне спілкування, професійна підготовка, іншомовна компетентність.

Семенчук Ю. А. Самостоятельная работа студентов по овладению умениями межкультурного общения на иностранном языке

В статье проанализированы теоретические подходы исследователей к организации самостоятельной работы студентов, выделены основные умения межкультурного общения и определены педагогические условия для их развития у будущих специалистов в сфере международной экономики. Указывается на необходимость активизировать самостоятельную работу студентов в процессе изучения иностранного языка, обращая внимание на социокультурные особенности иноязычного общения. Зазначается, что соблюдение педагогических условий организации самостоятельной работы поможет студентам овладеть умениями межкультурного общения и стать хорошими специалистами в сфере международной экономики.

Ключевые слова: самостоятельная работа, межкультурное общение, профессиональная подготовка, иноязычная компетентность.

Semenchuk Y. O. Individual Work of Students on Acquiring Cross-Cultural Foreign Language Speaking Skills

Theoretical approaches of researchers concerning organization of individual studying activity of students – future economists – have been analyzed in the paper. The necessity to activate individual studying work in the process of learning a foreign language, paying attention to cultural peculiarities of communication with foreign business partners has been proved in the article. Major skills of cross-cultural communication which must be acquired by students in the process of independent studying activity have been described. Pedagogical conditions for developing such skills in future specialists majoring in international economics have been defined. Much attention has been paid to planning individual studying activity, coordinating the process of doing tasks by the students, using informational technologies for controlling the work done by students, giving students necessary assistance and help. It has been stated that keeping in pace with the elaborated by the author pedagogical conditions for developing mentioned in the article cross-cultural skills will help students to master these skills and become successful in their professional life. The author presented his view on the problem and tried to give valued arguments in favor of his position. As a perspective of further research the author suggests elaborating proper exercises to be done individually by each student who intends to be successful in cross-cultural communication with business partners.

Key words: individual work, cross-cultural communication, professional education, foreign language competence.

Стаття надійшла до редакції 10.02.2013 р.
Прийнято до друку 22.05.2013 р.
Рецензент – д. пед. н., проф. Морська Л. І.

УДК 371.311:811.161.1

Т. А. Скрябина, О. А. Фомберг, А. В. Харламова

ЧТЕНИЕ КАК БАЗИСНАЯ ОСНОВА РАЗВИТИЯ ВСЕХ ВИДОВ РЕЧЕВОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ НА ЗАНЯТИЯХ ПО РКИ

Тема баланса при обучении четырём видам речевой деятельности на занятиях по РКИ, с одной стороны, традиционна и уже неоднократно рассматривалась и в других работах, но, с другой стороны, по нашему мнению, в условиях глобального влияния принципа